

30.4.2015

KOKOOMUKSEN EDUSKUNTARYHMÄN VASTAUKSET HALLITUSNEUVOTTELUJEN TUNNUSTELUVAIHEEN VETÄJÄN JUHA SIPILÄN 28.4.2015 EDUSKUNTARYHMILLE ESITTÄMIIN KYSYMYKSIIN

1. Mitkä ovat mielestänne ”Suomi vuonna 2025”-vision avainsanat? Mitkä ovat strategisen hallitusohjelman 5 - 7 tavoitetta, joilla edetään parhaiten kohti asetettua visiota?

Kokoomuksen eduskuntaryhmän visiossa Suomi on vuonna 2025 maailman paras maa. Suomi on avoin, kansainvälinen edelläkävijä ja uudistuva pohjoismainen hyvinvointivaltio.

Suomi on omasta ja lähimmäistensä elämästä vastuuta kantavien ihmisten eteenpäin katsova yhteiskunta, jossa jokaisella on kotitaustastaan riippumatta hyvän elämän ja henkisen kasvun edellytykset.

Menestyksemme perustuu kansan korkeaan osaamis- ja sivistystasoon, työhön ja yrittäjyyteen sekä luovuuteen ja ahkeruuteen. Jokaisella taustoihin katsomatta on mahdollisuus kehittyä ja olla onnellinen. Heikommista huolehditaan perheiden, lähiyhteisöjen ja yhteiskunnan voimin. Suomalaisen hyvinvointi nojaa työntekoon ja ahkeruuteen, uudistuvaan hyvinvointiyhteiskuntaan sekä vastuulliseen markkinatalouteen.

Hyvinvointimme on kestäväällä pohjalla niin taloudellisesta, sosiaalisesta kuin ekologisestakin näkökulmasta. Koko yhteiskuntamme pohjautuu vahvaan keskinäiseen luottamukseen. Olemme ratkaisseet hyvinvointimenojen rahoitusongelman työllisyyttä lisäämällä, julkisten varojen käyttöä tehostamalla ja tasapainottamalla kuntien ja valtion talouden.

Suomi on avoin, suvaitsevainen ja kansainvälinen maa. Olemme aktiivinen osa pohjoismaista, eurooppalaista ja länsimaista yhteisöä.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että parhaiten tätä visiota edistetään asettamalla strategisessa hallitusohjelmassa seuraavat viisi tavoitetta:

1. Asetetaan työ etusijalle kaikessa päätöksenteossa.
2. Käännetään suomalaisten osaaminen uuteen nousuun.
3. Kehitetään hyvinvointia vaikeinakin aikoina.
4. Tehdään Suomesta puhtaiden ja kestävien ratkaisujen edelläkävijä.
5. Vahvistetaan Suomen turvallisuutta ja kansainvälistä asemaa.

Nykyinen aika on suuri ja vakava. On käytävä päättäväiseen, rakentavaan uudistustyöhön.

2. Yhdyttekö valtiovarainministeriön 19.3.2015 esittämään tilannekuvaan Suomen taloudellisesta tilasta ja valtiovarainministeriön esittämästä sopeutustarpeesta? Mikä on mielestänne julkisen talouden sopeutustarve ja tarvittavat keinot? Millä aikataululla valtion velkaantuminen tulee mielestänne katkaista?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä yhtyy valtiovarainministeriön arvioon, jonka mukaan julkisen talouden kestävyysvaje on noin viisi prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon ja julkisen velan BKT-suhteen

taittaminen laskuun seuraavan vaalikauden aikana edellyttäisi noin 6 mrd. euron sopeutustoimia vuoteen 2019 mennessä. Koko kestävyysvajeen kattaminen edellyttää nopeasti vaikuttavien sopeutustoimien lisäksi rakenteellisia uudistuksia.

Julkisen talouden vaje voidaan paikata työllisyyttä, talouskasvua ja tuottavuutta lisäävillä rakenneuudistuksilla sekä budjettitaloutta vahvistavilla sopeutustoimilla. Mitä enemmän työllisyyttä ja kasvua lisääviä rakennemuutoksia kyetään tekemään, sitä pienempi on sopeutustarve. Rakenneuudistukset voidaan lukea mukaan sopeutustarvetta vähentävänä tekijänä vain valtiovarainministeriön laskelmien mukaisesti.

Rohkeat työntekoa, työllistämistä, investointeja ja julkisten palveluiden tuottavuutta edistävät rakenneuudistukset ovat Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä ensisijainen tie julkisen talouden tasapainottamiseen. Nykyinen hyvinvointi on mahdollista säilyttää vain, jos pystymme tuottamaan korkean jalostusarvon vientituotteita ja palveluita. Tämä vaatii Suomen kilpailukyvyyn kohentamista ja julkisen talouden tehostamista. Esittämistämme rakenneuudistuksista on kirjattu tarkemmin kysymysten 4 ja 5 yhteydessä. Silti myös nopeasti vaikuttavia budjettitalouden sopeutustoimia tarvitaan.

Yhdymme valtiovarainministeriön suositukseen, että sopeutustoimien tulee painottua selkeästi menoihin, koska työllisyysyistä kokonaisverotusta ei voi kiristää. Verotuksen sisällä on kuitenkin syytä tehdä muutoksia, jotka keventävät työn verotusta työllisyyden ja kasvun kannustamiseksi. Tämä voidaan osin rahoittaa nostamalla sellaisia veroja, jotka haittaavat vähemmän työntekoa ja yrittäjyyttä. Haluamme toteuttaa säästötavoitteen ensisijaisesti menosopeutuksen kautta.

Menosäästöt on kohdennettava siten, että taakka jakautuu oikeudenmukaisesti kaikille suomalaisille. Vaikeat säästöpäätökset on tehtävä kansakunnan yhtenäisyyttä ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden tunnetta vaalien. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien hyvinvointi ei saa heikentyä.

Valtiovarainministeriö arvioi, että valtiontalouden velkasuhteen palauttaminen laskevalle uralle vaatii noin 4 mrd. euron sopeutustoimia vaalikauden aikana. Kuntatalouden velkasuhteen vakiinnuttaminen edellyttää noin 2 mrd. euron sopeutustoimia. Kokoomus on esittänyt listauksen säästökohteista, joista on mahdollista lähteä hakemaan tarvittavia 4 mrd. euron säästöjä valtiontaloudesta (liite 1).

Kuntatalouden osalta 2 mrd. euron sopeutus vaatii mm. kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimista, sote-uudistuksen loppuun saattamista sekä julkisten palveluiden tuottavuuden parantamista mm. digitalisaatiota hyödyntämällä. Tuottavuustavoite on erittäin vaativa ja sen toteutuminen on varmistettava julkisen talouden suunnitelmissa ja sen osana olevassa kuntatalousohjelmassa.

Julkisen talouden velkasuhteen taittamiseen ja kestävyysvajeen kattamiseen riittävästä toimista on päätettävä hallituskauden alussa. Näin luodaan ennakoitavuutta ja luottamusta niin kansalaisten kuin elinkeinoelämänkin keskuudessa siihen, että Suomen julkinen talous saatetaan kestäväälle uralle.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on valmis arvioimaan säästötoimien voimaantumisen jaksotusta asiantuntijasuositusten pohjalta. Tehtyjen päätösten toimeenpääntö voidaan ajoittaa suhdannetilanteen huomioiden tarvittaessa pidemmälle ajanjaksolle. Sopeutustoimet saatetaan voimaan etupainotteisesti. Tavoitteena on oltava julkisen talouden palauttaminen lähelle tasapainoa vaalikauden lopussa.

3. Hyväksyttkö linjauksen, että kokonaisveroaste ei saa nousta? Jos kyllä, niin mitkä ovat konkreettiset muutosehdotuksenne verotukseen tämän reunaehdon mukaisesti?

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä kokonaisveroaste ei saa tulevan vaalikauden aikana nousta. Veronkiristysten tie on loppuun käyty.

Verotusta on uudistettava siten, että se paremmin edistää kasvua ja työllisyyttä. Vähäinen veronkevennysvara on käytettävä työn verotuksen, eli erityisesti ansiotuloverotuksen keventämiseen, jotta työn tekeminen olisi nykyistä kannattavampaa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa tukea ahkeroinnin palkitsemista, suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja kansalaisten ostovoimaa keventämällä ansiotuloverotusta edellyttäen, että työmarkkinaosapuolet pystyvät sopimaan pidättyväisistä, työllisyyttä lisäävistä palkkaratkaisuista. Tuloveronkevennyksien on koskettava kaikkia suomalaisia, mutta kevennykset painotetaan pieni- ja keskituloisille. Tämä vahvistaisi työllisyyttä, kannustaisi ahkeruuteen ja purkaisi kannustinloukkuja.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa pitää huolen siitä, että kenenkään ansiotuloverotus ei kiristy vaalikauden aikana. Ansiotaso- ja inflaatiotarkistus on tehtävä ansiotuloverotuksessa vuosittain. Palkka- ja eläketuloja on kohdeltava yhdenvertaisesti.

Yritystoiminnalle erityisen tärkeää on verotuksen pitkäjänteisyys ja ennustettavuus. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kannattaa veromuutoksia, joilla kannustetaan yrittäjyyteen ja riskinottoon. Toimenpidevalikoimassa voi olla esimerkiksi perintöveron keventäminen mukaan lukien yritysten sukupolvenvaihdosten edistäminen, muiden yhtiömuotojen kuin osakeyhtiöiden verotuksen maltillinen keventäminen, yrityksen verotettavasta tulosta tehtävän varausmallin selvittäminen, tulolähdejaosta luopuminen, pienten yritysten maksuperusteinen alv, pienten pörssiosinkojen verovapaus sekä kotitalousvähennyksen parantaminen. Olennaista on sopia veropolitiikan yleislinjasta vaalikauden alussa ja välttää epävarmuutta aiheuttavia linjanmuutoksia vaalikauden aikana.

Pidemmällä aikavälillä Suomen yritysverotus kaipaa yksinkertaistamista ja selkeyttämistä. Tavoitteena on oltava yritysverotus, joka kannustaa nykyistä vahvemmin työllistämään, omistamaan ja sijoittamaan Suomessa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa asettaa asiantuntijaryhmän pohtimaan yhteisö- ja osinkoverotuksen kokonaisuutta sekä pääomatuloverotuksen ja perintöverotuksen uudistustarpeita edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on valmis rahoittamaan osan tavoitellusta ansiotuloverotuksen keventämisestä kiristämällä maltillisesti työllisyyden ja kasvun kannalta vähiten haitallisia veroja, kuten ympäristö- ja terveisperusteisia haittaveroja. Vihreää verouudistusta siis on jatkettava. Veropohjia voidaan pyrkiä tiivistämään ja esimerkiksi harmaan talouden torjuntatoimia tulee jatkaa. Kokonaisveroaste on pyrittävä saamaan laskevalle uralle. Teollisuuden ja vientialojen kustannustaakkaa ei voida veromuutoksilla tai muuten lisätä.

Liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi auton hankinnan yhteydessä maksettavaa autoveroa on kevennettävä. Veromuutos olisi tehtävä kustannusneutraalisti painottaen verotusta vuosittain kerättävään ajoneuvoveroon. Otetaan käyttöön ulkomaisen raskaan liikenteen tiemaksut.

4. Mitkä ovat konkreettiset keinot uusien työpaikkojen luomiseksi, yrittäjyyden edistämiseksi ja talouden kasvu-uralle saattamiseksi?

Suomi nousee vain työnteolla ja yrittämisellä, ei verottamalla. Nyt tarvitaan muutosmyötärintaa.

Uusien työpaikkojen luominen edellyttää erityisesti:

- 1) Työmarkkinoiden uudistamista siten, että työn kysyntä ja tarjonta kohtaavat paremmin ja että palkanmuodostus tukee kilpailukykyyn vahvistumista
- 2) Teollisuuden ja erityisesti vientisektorin kilpailukykyä huolehtimista myös muuten kuin työvoimakustannusten osalta
- 3) Yrittäjyyttä, talouskasvua ja uuden liiketoiminnan luomista kannustavista toiminnoista
- 4) Sääntelyn ja byrokratian purkamista ja kilpailun lisäämistä

5) Ennustettavaa ja vakaata finanssi- ja veropolitiikkaa.

Työn teettämisen ja vastaanottamisen tulee aina olla kannattavaa. Suomi tarvitsee monipuolisen toimenpidekokonaisuuden, jolla tehdään työn vastaanottaminen, sen teettäminen ja ylipäänsä työmarkkinoille osallistuminen taloudellisesti kannattavammaksi. Kokoomuksen eduskuntaryhmä on valmis harkitsemaan kaikkia uudistuksia ja toimenpiteitä, jotka lisäävät tehdyn työn määrää ja kannustavat yrittäjyyteen.

Kokoomus on esittänyt laajasti erilaisia keinoja työllisyyden vahvistamiseksi työlistassaan, joka on liitetty kokonaisuudessaan vastauksen liitteeksi (liite 2).

Hallituksen on edistettävä yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa uudenlaista palkkaneuvottelumallia, jotta Suomen heikentynyt kilpailukyky uskottavasti palautetaan. Lähtökohdaksi otetaan tällöin vientiyritysten kilpailukyky ja paikallisen luottamuksen lisääminen työnantajien ja työntekijöiden välillä. Paikallisen sopimisen mahdollisuuksia sekä työntekijöiden mahdollisuutta vaikuttaa oman työnsä järjestämiseen lisätään.

Teollisuuden toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä on vahvistettava määrätietoisesti. Hallituksen on sitouduttava välttämään teollisuuden kustannusten nousua ja purkamaan kustannuksia aiheuttavaa, yrittämistä ja työntekoa hankaloittavaa sääntelyä. Isojen teollisten hankkeiden luvitusmenettelyä tulee vauhdittaa ja elinkeinoelämän pienempiä rutiinilupa-asioita siirtää ilmoitusmenettelyyn. Luvitusprosesseissa on otettava käyttöön käsittelyaikatakuu. Yhteisöläinsäädännöstä aiheutuvat uudet sääntelytarpeet on jatkossa otettava osaksi kansallista sääntelyä vähimmäisvaatimusten tasoisina.

Työllistämisen kynnystä voidaan alentaa esimerkiksi tarkistamalla koeaikoja ja määräaikaisuuden perusteita. Tätä kautta pystytään vaikuttamaan erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja ikääntyneiden työllistymiseen. Työperusteista maahanmuuttoa tulee lisätä luopumalla työvoiman saatavuusharkinnasta. Nuorten työllistymisen edistämiseksi on luotava koulutustyösuhde, jossa on sekä työsisältö että oppimissisältö ja joka ei luo työnantajalle yhtä tiukkoja työsuhdevelvoitteita kuin nykyinen oppisopimusjärjestelmä. Kotitalouksien mahdollisuuksia työllistää on parannettava supistamalla palveluiden verokiilaa.

Eläkeuudistuksen vaikutuksia tarkastellaan 2019 ja päätetään tarvittavista jatkotoimista työurien pidentämiseksi. Perhepolitiikan uudistusten yhteydessä huomioidaan aina vaikutukset naisten työmarkkina-asemaan. Työelämän tasa-arvon vahvistamiseen on vastattu erikseen kysymyksessä kahdeksan.

Työn vastaanottamisen houkuttelevuutta voidaan lisätä esimerkiksi vahvistamalla työttömyysturvan kannustavuutta. Kaiken yhteiskunnan tuen perusedellytyksenä on oltava työn vastaanottovelvoite. Samalla tukijärjestelmän kokonaisuutta on muokattava kannustavammaksi sosiaaliturvan ja palkansaaajana, yrittäjänä tai elinkeinonharjoittajana saadun tulon yhteensovittamiseksi. Sosiaaliturvan ja verotuksen kannustavuuden lisäämiseksi tarvittavat toimet on selvitettävä heti vaalikauden alussa erillisen asiantuntijaryhmän työnä.

Sopimukseen keskeisistä, mm. yllä mainituista kilpailukykyä ja työllisyyttä vahvistavista toimista tulee päästä työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen tiiviillä yhteistyöllä esimerkiksi käynnissä olevan yhteiskuntasopimusneuvottelun puitteissa. Hallituksen on asetettava työmarkkinajärjestöille päätöksenteon raamit, jotta uudistukset täyttävät niille asetetut tavoitteet työn määrän lisäämisen ja kestävyysvajeen umpeen kuomisen osalta. Hallitus kantaa omilla toimillaan viime kädessä vastuun siitä, että työllisyyttä ja kestävyysvajetta koskevat tavoitteet saavutetaan.

Työntekoon, investointeihin ja yrittäjyyteen kannustava johdonmukainen veropolitiikka on keskeinen keino uusien työpaikkojen luomisessa. Veropolitiikan kokonaisuuteen on vastattu erikseen kysymyksessä kolme.

Markkinoiden toiminnan vahvistamiseksi ja kuluttajahintojen alentamiseksi on käynnistettävä kunnianhimoinen reilun kilpailun ohjelma. Kuntien palvelutuotannossa on tehtävä tilaa yksityisen sektorin ja järjestöjen palvelutuotannolle. Palveluseteleiden käyttöä on laajennettava.

Valtion on jatkettava aktiivisia panostuksia erityisesti pk-yritysten riskirahoitukseen Finnveran ja Teollisuussijoituksen kautta. Julkisella kasvurahoituksella on houkuteltava entistä enemmän yksityistä rahoitusta riskirahoitusmarkkinoille.

Elinkeinoelämän uudistumista on tuettava esimerkiksi tiede-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomäärärahoja lisäämällä. Tekesin rahoitustaso on turvattava ja rahoituksen painopistettä on siirrettävä pk-yritysten kannalta tärkeiden innovaatiotukien myöntämisvaltuuksiin. Julkisessa tutkimusrahoituksessa huomioidaan tulosten hyödynnettävyys elinkeinoelämän kannalta. Vientirahoituksen elementit asetetaan vähintään keskeisten kilpailijamaiden tasolle ja pk-yritysten kansainvälistymistä autetaan Team Finland –konseptia kehittämällä. Valtion panosten vaikutusta vientituloihin, työpaikkojen määrän kehittymiseen ja BKT:n kasvuun seurataan painottaen erityisesti jalostusarvon ja tuottavuuden kasvua.

Kasvun vauhdittamiseksi on tehtävä kohdennettuja julkisia investointeja elinkeinoelämän uudistumisen kannalta tärkeisiin kohteisiin kuten koulutukseen, tutkimukseen ja infrastruktuuriin. Kriittisen liikenneinfrastruktuuriin ja perusväylänpidon rahoitusta on lisättävä. Mikäli hallitus onnistuu sopimaan uskottavista, työllisyyttä lisäävistä rakenteellisista uudistuksista sekä velkaantumisen taittamiseen riittävästä pysyvistä menosopeutustoimista, voidaan kasvu ja työllisyyttä vahvistavia kertaluonteisia julkisia investointeja tehdä julkisen taloudenpidon uskottavuutta vaarantamatta. Tällöinkin kertaluonteiset julkiset investoinnit on ohjattava kasvun ja työllisyyden kannalta keskeisimpiin kohteisiin, kuten elinkeinoelämän kannalta kriittiseen infrastruktuuriin.

5. Oletteko sitoutuneet viemään eläkeuudistuksen päätökseen työmarkkinajärjestöjen esittämällä tavalla?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on sitoutunut viemään eläkeuudistuksen päätökseen työmarkkinajärjestöjen esittämällä tavalla. Ennen esitysten antamista eduskunnalle on varmistettava, että uudistukselle asetettu kestävyysvajetavoite on saavutettavissa.

Oletteko sitoutuneet viemään sote-uudistuksen läpi joko kuntayhtymä- tai maakuntapohjaisena?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on sitoutunut sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistukseen, joka parantaa perusterveydenhuollon palveluiden saatavuutta, lisää ihmisten valinnanvapautta, parantaa palveluiden tasa-arvoa sekä vähentää kansantalouden kestävyysvajetta. Perustuslain reunaehdot on huomioitava. Suomalaisten verorasite ei uudistuksessa saa nousta.

Oletteko sitoutuneet vähentämään kuntien velvoitteita sekä väljentämään kuntia sitovia normeja paikallista päätöksentekoa vahvistamalla?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on sitoutunut vähentämään kuntien velvoitteita sekä väljentämään kuntia sitovia normeja. Kuntien tehtäviä vähentämällä ja velvoitteita purkamalla voidaan vahvistaa kuntataloutta ja samalla edistää alueellisten ja paikallisten tarpeiden huomioon ottamista päätöksenteossa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä kannattaa myös kuntakokeilujen laajentamista. Kokeilut ovat keskeisessä roolissa rakenneuudistusten valmistelussa sekä kuntien aktivoinnissa uusiin ratkaisuihin. Suhtaudumme myönteisesti myös vapaakuntakokeiluun. Kokeiluja on mahdollisuuksien mukaan toteutettava niin, että syntyy uudistusten jälkikäteisarvioinnin mahdollistavia koeasetelmia.

Suomen menestyksen kannalta on keskeistä, että koko maan ja maan eri osien voimavarat saadaan täysimääräisesti hyödynnettyä. Lähtökohtana tulisi olla kunkin alueen ja kaupunkiseudun oma vahvuuksiin perustuva kehittäminen. Alueellisessa kehittämisessä avainasemassa ovat suuret kaupunkiseudut, joissa syntyy pääosa kansantulosta. Kaupungeilla on keskeinen rooli talouden kasvun, työllisyyden ja elinkeinoelämän näkökulmasta. Lisäksi maaseudun vahvuudet tulee täysimääräisesti hyödyntää.

Kuntatalouden rahoituskehys ja kuntatalousohjelma asetetaan siten, että kuntatalous tasapainottuu. On huolehdittava, että alijäämän kattamisvelvoite toteutuu yksittäisen kunnan tasolla. Rahoituskehys on mitoitettava niin, että se varmistaa tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta suunnitellut säästöt. Samalla turvataan kuntien uusien ja laajenevien tehtävien rahoitus valtion täysimääräisellä rahoitusosuudella. Lainsäädännön vaikutusarviointi (ml. kustannukset) tehdään aiempaa perusteellisemmin.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa kehittää julkisen sektorin kustannuslaskentaa ja –vertailua. Tässä voidaan hyödyntää kuntatieto-ohjelmaa.

Miten uudistaisitte valtionhallintoa ja aluehallintoa?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että valtionhallinto ja aluehallinto kaipaavat perusteellista uudistamista. Uudistus on tehtävä kokonaisuutena ottaen huomioon myös kuntien rooli ja tehtävät. Olennaista on poistaa päällekkäisyyksiä, yksinkertaistaa hallintoa sekä selkeyttää työnjakoa.

Pelkkä valtionhallinnon ja aluehallinnon rakenteiden uusiminen ei riitä. Talouden tehostaminen ja kansallisen kilpailukykyyn lisääminen edellyttävät hallinnon tehtävien kriittistä arviointia. Lupa- ja valvontalainsäädäntöä on selkeytettävä ja velvoitteita yksinkertaistettava.

Valtion- ja aluehallintoa uudistettaessa digitalisaation täysimääräinen hyödyntäminen on prioriteettilistan kärjessä. Tietojärjestelmien yhdenmukaistaminen ja sähköisten palvelujen kehittäminen luovat mahdollisuuden parantaa palvelujen saatavuutta ja laatua sekä tehostaa henkilöstön osaamisen hyödyntämistä.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa käynnistää työn kunta-, maakunta-, alue- ja valtionhallinnon uudelleenjärjestämiseksi ja työnjaon selkiyttämiseksi. Kokoomuksen eduskuntaryhmä on avoin valtionhallinnon ja aluehallinnon erilaisille vaihtoehdoille. Vaihtoehtoja arvioitaessa tulee huomioida julkisen hallinnon kokonaisuus ja hyödyntää muun muassa valtiovarainministeriön koordinoimien Virsu- ja Kehu-hankkeiden tuloksia.

Toimiva ja ketterä hallinto tarjoaa parhaat edellytykset vastata tuleviin haasteisiin ja muutoksiin. Aluehallinnon pitää olla riittävän matala, mutta toimiva kokonaisuus. Hallinnon tulee olla monialaista ja asiakaslähtöistä tavoitteena yhden luukun periaate asiakkaille.

6. Mitkä ovat mielestänne Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä kansainvälisen yhteistyön keskeiset linjaukset

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoite on vahvistaa maamme kansainvälistä asemaa suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Suomen on edistettävä vakautta aktiivisella ja ennustettavalla ulko- ja turvallisuuspolitiikalla, ylläpitämällä hyviä kahdenvälisiä suhteita ja osallistumalla tiiviisti kansainväliseen yhteistyöhön osana pohjoismaista, eurooppalaista ja länsimaista yhteisöä.

Transatlanttisen yhteistyön poliittinen, taloudellinen ja puolustuksellinen merkitys Suomelle korostuu. Venäjä on Suomelle merkittävä naapuri, jonka paluu kansainvälisen yhteistyön tielle ja kunnioittamaan

kansainvälistä oikeutta olisi tärkeää. Suhteita Kiinan ja Intian kaltaisiin nouseviin talouksiin on tiivistettävä. Suomi toteuttaa ulkopoliittikkaansa sitoutuneena EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjauksiin.

Hallituksen on otettava huomioon Euroopan ja erityisesti Itämeren alueen heikentyneen turvallisuustilanteen heijastuminen Suomeen vahvistamalla maamme puolustuskykyä ja tiivistämällä kansainvälistä turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä korostaa puolustusvoimien määrärahojen korottamisen tärkeyttä puolustuksemme uskottavuuden turvaamiseksi. Korotus on tehtävä parlamentaarisen selvitysryhmän esityksen mukaisesti materiaalivajeiden paikkaamiseksi ja valmiuden kehittämiseksi. Kertausharjoitusten riittävästä tasosta on huolehdittava. Hallituksen on päätettävä merivoimien taistelualuskaluston suorituskyvyn korvaamisesta ja käynnistettävä Hornet-kaluston suorituskyvyn korvaaminen. Suomen on varauduttava uudentyypisiin, sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhteisiin uhkiin, kuten terrorismiin, tietoverkkohyökkäyksiin ja hybridisodankäyntiin. Tämä edellyttää mm. sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon parlamentaarisen työryhmän esitysten toteuttamista sekä tiedustelulainsäädäntöä, jossa määritellään viranomaisten toimivaltuudet tietoverkoissa yksityisyydensuojaa ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.

Suomi päättää puolustuspolitiikastaan itsenäisesti. Suomen on tavoiteltava puolustusyhteistyön tiivistämistä Ruotsin kanssa, Pohjoismaiden kesken ja EU:ssa sekä Nato-kumppanuuden kautta. Yhteistyöstä on oltava hyötyä Suomen puolustuskyvyille ja puolustusjärjestelmien kansainväliselle yhteentoimivuudelle. Kokoomuksen eduskuntaryhmä on valmis sopimaan myös kriisiajan yhteistyöstä Ruotsin kanssa, ja haluaa pitää Nato-jäsenyyden todellisena turvallisuuspoliittisena vaihtoehtona. Hallituksen on ylläpidettävä Suomen mahdollisuutta hakea Nato-jäsenyyttä, ja jäsenyyden turvallisuus- ja puolustuspoliittisista vaikutuksista on teetettävä riippumaton selvitys. Osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan ja harjoitustoimintaan on jatkettava ja lainsäädännössä mahdollistettava kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen.

Hallituksen on ajettava sääntöihin perustuvaa vapaakauppaa. Suomalaisten yritysten menestymistä maailmalla sekä Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja on tuettava Team Finland -verkostoa kehittämällä. Ulkoasiainhallinnon voimavaroja on suunnattava maihin, joiden taloudellinen merkitys on Suomen kannalta kasvamassa.

Kehityspolitiikan tehokkuutta on parannettava keskittymällä kaikkein köyhimpiin maihin, hyödyntämällä suomalaisyritysten osaamista ja tukemalla kehitysmaiden pääsyä osaksi kansainvälistä taloutta. Mikäli kehitysrahoitukseen kohdistetaan säästöjä, on Suomen kuitenkin säilytettävä pitkän aikavälin tavoitteensa 0,7 %:n BKT-tasosta, huolehdittava kehitysrahoituksen vaikuttavuudesta ja ylläpidettävä humanitaarisen avun määrärahojen tasoa. Suomen on otettava jatkossakin vastaan kiintiöpakolaisia ja tarjottava turvapaikka sitä perustellusti hakeville henkilöille.

7. Mitkä ovat mielestänne keskeiset Suomen EU- politiikan painopisteet? Hyväksyttekö liitteessä yksi olevan eurokriisin hoitoa koskevan kirjauksen hallitusohjelmaan ja onko ryhmänne sitoutunut hallituksessa päätettävään yhteiseen linjaan, mikäli puolueenne on hallituksessa?

Kokoomuksen eduskuntaryhmälle Suomen jäsenyys Euroopan unionissa on paitsi poliittinen valinta, myös arvovalinta. EU:n yhtenäisyys ja toimintakyky vahvistavat Suomen vakautta, vaurautta ja turvallisuutta. Suomen on osallistuttava unionin kehittämiseen käytännönläheisesti ja ratkaisukeskeisesti, tekemiään sopimuksia noudattaen. EU:n peruspilareihin kuuluva vapaa liikkuvuus on turvattava.

Suomen EU-politiikan painopisteen on oltava talouskasvun vauhdittaminen ja työllisyyskehityksen kääntäminen nousuun. Hallituksen on ajettava sisämarkkinoiden syventämistä erityisesti palveluiden, pääomamarkkinoiden ja digitaalisten tuotteiden osalta sekä vapaakauppasopimusten toteuttamista muun muassa Yhdysvaltain ja Japanin kanssa.

Euroopan unionin on keskityttävä olennaisimpiin kysymyksiin. Hallituksen on arvioitava kaikkea EU-sääntelyä talouskasvun ja työllisyyden näkökulmasta. Sääntelyn tulee olla nykyistä yksinkertaisempaa ja kevyempää. Hallituksen on vältettävä kilpailukykyä haaitaavan ylimääräisen sääntelytaakan lisäämistä EU-sääntelyn kansallisessa toimeenpanossa.

EU:n energiaunionin kehittämisen tavoitteena tulee olla kohtuuhintaisen ja kestäväen energian saannin turvaaminen teollisuudelle ja kuluttajille. Unionin on luotava edellytykset Euroopan kehittymiselle puhtaan teknologian ja biotalouden edelläkävijäksi. Hallituksen on varmistettava, että mahdollisuudet biomassavarojen monipuoliseen hyödyntämiseen turvataan EU-lainsäädännössä.

Suomen on tuettava EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamista ja unionin turvallisuusstrategian uudistamista. Terrorismin ja hybridiuhkien torjumiseksi on oltava yhteisiä keinoja. Hallitus edistää EU:n laajuisen huoltovarmuusjärjestelmän perustamista.

Suomen ja hallituksen on oltava sitoutunut talous- ja rahaliitto EMU:n jäsenyyteen. Kaikki tätä koskeva epäselvyys heikentäisi Suomen talouden vakautta. Tavoitteena on oltava yhtenäinen euroalue, jossa kaikki jäsenvaltiot kunnioittavat yhteisiä sääntöjä, ja talouspolitiikalla on vahva kansallinen omistajuus.

Eurokriisin hoitamiseen Suomessa ja Euroopan unionissa valittu linja on auttanut ohjelmamaat Kreikkaa lukuun ottamatta palaamaan velkakirjamarkkinoille ja euroalueen talouden kääntymään varovaiseen kasvuun. Kokoomuksen eduskuntaryhmä ei halua kasvattaa Suomen taloudellisia vastuita ja muodostaa aina kantansa Suomen kansallisen edun näkökulmasta, johon myös Euroopan unionin kokonaisuus vaikuttaa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä hyväksyy hallitustunnustelijan kysymyslistan liitteen yksi ensimmäisen kappaleen.

Useiden euroalueen jäsenvaltioiden velkatasot ovat kuitenkin huolestuttavan korkeita ja kilpailukyky heikko. Talouspolitiikan koordinaation tarkoitus on Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä vahvistaa jäsenvaltioiden talouspolitiikan kurinalaisuutta ja siten välttää etukäteen tilanteita, joissa jonkin jäsenvaltion talouspolitiikka synnyttää moraalikatoa ja voi käytännössä johtaa jäsenvaltioiden väliseen yhteisvastuuseen. Talouskurisäännöt ovat vaikuttaneet korjaaviin toimiin useissa jäsenvaltioissa, mutta niiden toimeenpanossa, selkeydessä ja kansallisessa omistajuudessa on puutteita. 18.12.2014 järjestetty Eurooppa-neuvosto totesi, että "Talouspolitiikan tiiviimpi koordinointi on välttämätöntä, jotta talous- ja rahaliitto toimisi moitteettomasti." Eduskunnan suurella valiokunnalla ei ole ollut huomauttamista Eurooppa-neuvoston linjaukseen.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää osaa valtiovarainministeriön virkamiestyöryhmän selvityksen ajatuksista kannatettavina. Sellaisenaan se ei kuitenkaan sovellu strategisen hallitusohjelman pohjaksi. Kokoomuksen eduskuntaryhmä ei kannata kategorista talouspolitiikan koordinaation syventämisestä luopumista tai "yhteisvastuuta synnyttävien rakenteiden" eli muun muassa Euroopan vakausmekanismin purkamisen asettamista hallituksen tavoitteeksi. Tällainen linjaus voisi rapauttaa luottamusta sekä euroalueen tulevaisuutta että Suomen EU-politiikan johdonmukaisuutta ja ratkaisukeskeisyyttä kohtaan. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä hallitustunnustelijan kysymyslistan liitteen yksi toista kappaletta on muokattava.

Suomen EU-politiikan tulee olla pitkäjänteistä ja ratkaisukeskeistä. Kokoomuksen eduskuntaryhmä sitoutuu puolueen hallitusvastuussa ollessa hallituksen yhteiseen EU-politiikan linjaan.

8. Miten parantaisitte perheiden hyvinvointia ja millä keinoilla olette valmiita kaventamaan hyvinvointieroja?

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä toimivan perhepolitiikan kolme kivijalkaa ovat palvelut, tulonsiirrot sekä perheen ja työn yhteensovittaminen. Perheiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi on näitä kaikkia kehitettävä. Painopisteen tulee olla perheen ja työn yhteensovittamisessa sekä perheiden palveluiden vahvistamisessa.

Palveluiden toimivuutta ja laatua on kehitettävä moniammatillisesti asiakaslähtöiseksi ja matalan kynnyksen palveluiksi. Talouden sopeuttamistarpeista huolimatta Kokoomus eduskuntaryhmä haluaa turvata lasten ja nuorten palvelut. Järjestöjen, vapaaehtois- ja harrastustoiminnan toimintaedellytykset turvataan osana kokonaisvaltaista hyvinvoinnin lisäämistä. Tulonsiirroilla on suuri merkitys erityisesti pienituloisten perheiden elämässä. Muistettava kuitenkin on, että lapsiperheköyhyyttä ehkäisee parhaiten vanhempien työllisyys.

Työ on parasta sosiaaliturvaa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että paras tapa kaventaa hyvinvointieroja on lisätä työntekoa, työpaikkoja ja työn kannattavuutta. Sosiaaliturvaa ja verotusta tulee uudistaa siten, että työllä ansaitusta eurosta jää pienillä tuloilla selvästi enemmän käteen.

Jotta saamme kehitettyä hyvinvointia vaikeinakin aikoina, tarvitsemme työn lisäksi kannustavaa ja selkeää sosiaaliturvaa, valinnanvapautta ja tasa-arvoa hyvinvointipalveluihin, painopisteen siirtämisen ennaltaehkäisyyn sekä yhteisöllisyyden hyödyntämistä hyvinvoinnin lisäämisessä.

Palvelujen kehittämisessä lähtökohdaksi on otettava ”kerralla kuntoon” -periaate. Tämä edellyttää moniammatillista saumatonta yhteistyötä. Eri viranomaisten yhteistyö rakennetaan tavalla, jossa käyttäjän näkökulmasta palvelut ovat saumattomia ja helposti saatavilla. Hyvänä esimerkkinä ovat perhekeskusten palvelut.

Työuran eri vaiheissa suurta osaa työntekijöistä koskettavat erilaiset hoivavastuut, olipa kyse sitten kasvavien lasten tai ikääntyvien vanhempien, omaisten tai lastenlasten hyvinvoinnista huolehtimisesta. Tällöin on otettava huomioon sukupuolten tasa-arvoinen kohtelu niin kotona kuin työelämässä. Työn ja perheen yhteensovittamisen käytäntöjä tulee kehittää eri perhevaiheiden näkökulmasta. Hoivavastuun tasoittamiseen tulee pyrkiä eri keinoin, mm. pidentämällä isille osoitettua vanhempainvapaata ja vaikuttamalla asenteisiin.

Perhevapailta työhön palaamisen tukeminen ja joustavat työajat voivat kannustaa palaamaan työelämään nykyistä aikaisemmin. Perhevapaajärjestelmää tulee kehittää siten että se huomioi nykyistä paremmin erilaiset tarpeet kuten esimerkiksi yhden huoltajan perheet, etävanhemmat ja samaa sukupuolta olevien vanhempien perheiden tilanteet.

Vanhemmuuden kustannukset on jaettava tasaisesti työnantajien välillä esimerkiksi ottamalla käyttöön äidin työnantajalle maksettava kertakorvaus, kun äiti palaa vanhempainvapaalta samaan työpaikkaan. Kotihoidontukea, vanhempainetuuksia ja työehtosopimuksia on uudistettava asteittain suuntaan, joka sallii työn ja vanhemmuuden nykyistä paremman yhteensovittamisen sekä naisille että miehille.

Vanhuspalveluita on kehitettävä siten, että ikäihmiset voivat itse valita omaan elämäntilanteeseensa parhaiten sopivan palvelumuodon. Kaikkia hoitomuotoja - niin kotihoitoa, omaishoitoa kuin laitoshoidoakin - tarvitaan ja kehitetään. Painopisteen on oltava ennaltaehkäisevissä palveluissa, kuntoutuksessa ja kotipalveluissa, jotta ikäihmiset voisivat asua kotona tai kodinomaisessa asumisessa mahdollisimman pitkään ja tarve laitoshoidolle vähenisi.

Omaishoitoa on kehitettävä ja omaishoitajien jaksamisesta huolehdittava.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne- ja rahoitusuudistuksen toteuttaminen on keino vähentää terveyseroja ja lisätä hyvinvointia. Kokoomuksen eduskuntaryhmän tavoitteena on nykyistä tasa-arvoisempi palvelujärjestelmä, toimiva palvelukokonaisuus ja palveluiden saatavuuden parantaminen. Tavoitteena on saavuttaa tasa-arvoiset, laadukkaat ja asiakaslähtöiset palvelut siten, että ne voidaan järjestää kansantalouden kestävyuden kannalta mahdollisimman tehokkaasti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on rakenteiden ja rahoituksen järjestelmien uudistamisen lisäksi vahvasti peruspalveluiden parantamista. Uudistuksessa pitää muistaa kuitenkin sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuus, jossa esimerkiksi ennaltaehkäisevien palveluja pitää kehittää, kuntoutusjärjestelmää uudistamalla parannetaan hyvinvointia ja lisätään työurien pituutta ja sähköisten järjestelmien sekä kattavien tietokantojen järjestelmätyön loppuun viemisellä saadaan aikaiseksi sekä kansalaisille parempia palveluita myös palvelujärjestelmään tuottavuutta ja tehokkuutta lisää.

9. Millä keinoilla parantaisitte koulutusta ja osaamista sekä edistäisitte uusien oppimisympäristöjen syntymistä?

Suomen menestys perustuu sivistykseen ja korkeaan osaamiseen. Suomalaisten osaaminen on käännettävä uuteen nousuun. Onnistuminen edellyttää monia toimia ja panostuksia koulutukseen aina varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle ja koko elämän mittaiseen oppimiseen.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä ei halua leikata koulutuksesta. Päinvastoin, tarvitaan uusia investointeja koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin.

Säädetään jokaisen lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen ja sen laajuudesta. Varhaiskasvatusta järjestettäessä tulee ottaa huomioon perheiden erilaiset tarpeet ja edistää työn ja perheen yhteensovittamista. Varhaiskasvatustilain uudistamisessa olennaista on mm. varmistaa päivähoidon joustavuus työaikojen mukaan sekä vuorohoito.

Uuden tutkimustiedon mukaista pedagogiikkaa on vahvistettava ja oppimisympäristöt modernisoitava. Otetaan rohkeasti käyttöön digitaalisia oppimateriaaleja. On toteutettava peruskoulun uudistamisohjelma, joka keskittyy uusiin oppimisympäristöihin, uuteen pedagogiikkaan ja digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Käynnistetään opettajakoulutuksen kehittämisohjelma.

Huolehditaan perusopetuksen yhdenvertaisuudesta ja mahdollisuuksien tasa-arvon toteutumisesta.

Lukiokoulutuksessa on käynnistettävä pitkäaikainen kehittämistyö vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeita ja vahvistamaan yleissivistystä. Ammatillisessa koulutuksessa työn kautta ja työpaikoilla tapahtuvaa oppimista eri keinoilla tulee lisätä. On otettava käyttöön uusi koulutusoppimismalli. Jokaiselle peruskoulunsa päättäneelle on taattava koulutuspaikka sekä riittävä ohjaus ja tuki.

Toisen asteen koulutusrakenteen tiivistämisessä on huomioitava monipuolinen ja ylläpitäjäneutraali järjestäjäverkko, vapaa hakeutumis-oikeus, koulutuksen alueellinen kattavuus ja jatko-opintokelpoisuus. Aikuiskoulutuksen kokonaisuus on määriteltävä uudelleen ja nostettava koko aikuisväestön osaamisen kehittäminen aikuiskoulutuksen tehtäväksi.

Innovaatiouudistuksella voidaan parantaa yliopisto-opetuksen ja tutkimuksen laatua ja lisätä yliopistojen kansainvälistymistä. Vahvistetaan tutkimustulosten kaupallistamista. Yliopistoja on vahvistettava merkittäväällä lisäpääomituksella, jonka ehtona on yksityinen rahoitus. Yksityishenkilöiden lahjoituksista korkeakouluille tulee tehdä verovähennyskelpoisia ilman ylärajaa. Koulutusviennin esteitä on raivattava ja tehtävä koulutuksesta vihdoin vientivaltti.

Ammattikorkeakoulujen alueellista vaikuttavuutta ja työelämän kehittämistehtävää on vahvistettava. Luodaan kannusteita korkeakoulujen profiloitumiselle. Tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen yhteistyötä ja työnjakoa pitää kehittää. Opintojen läpäisyyn liittyviä ongelmia on poistettava. Korkeakoulujärjestelmän kykyä reagoida maailman nopeaan muutokseen on parannettava.

Suomen tutkimus- ja innovaatioympäristö tulee uudistaa luovaksi ja kasvua ruokkivaksi. Tutkimus- ja innovaationeuvosto tulee uudistaa siten, että se kykenee valtioneuvoston asiantuntijaelimenä parantamaan innovaatiojärjestelmän ohjattavuutta ja sisäisiä painopistesiiroja.

Koulutuksen työelämäyhteyksiä on parannettava ja yrittäjyyskasvatusta vahvistettava. Kansainvälistymistä ja monipuolista kielitaitoa pitää edistää kaikilla koulutusasteilla. Aloitetaan vieraiden kielten opiskelu jo peruskoulun ensimmäisellä luokalla ja varhaiskasvatuksessa. Liikunta tulisi lisätä säännölliseksi osaksi koulujen arkea. Kaikenikäisten maahanmuuttajien pääsyä koulutuksen piiriin on edistettävä. Mahdollisuuksien tasa-arvon vahvistamiseksi tulee käynnistää tutkimus- ja toimenpideohjelma, jonka avulla jokaisella lapsella ja nuorella kotitaustasta tai vanhempien koulutuksesta riippumatta on mahdollisuudet opiskella ja löytää omat vahvuutensa.

10. Oletteko sitoutuneita normien ja byrokratian purkamiseen sekä yhteiskuntaa uudistaviin kokeiluihin?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on vahvasti sitoutunut turhien normien ja byrokratian purkamiseen. Yrittäjyyden, kasvun ja terveen kilpailun esteitä tulee purkaa ja lupaprosesseja sujuvoittaa.

Sääntelyn purkamisessa on lähdettävä liikkeelle heti hallituskauden alussa ja edettävä selkeiden kokonaisuuksien kautta tavoitteellisesti. Lainsäädäntötyön laatua ja vaikutusarviointia tulee kehittää. Valtioneuvoston yhteyteen on perustettava kokeiluna vaikutusarviointien asiantuntijalautakunta oikeusministeriön työryhmän esityksen mukaisesti.

Suomeen tarvitaan uuden kehittämiseen kannustava sääntely-ympäristö. Suomea on uudistettava niin, että lainsäädäntömme mahdollistaa ja kannustaa uusien, kilpailevien, entistä parempien tapojen kehittämiseen ja uuden teknologian hyödyntämiseen.

Luvituksen käsittelyaikoja tulee lyhentää, päällekkäisyyksiä purkaa ja lupajärjestelmää sujuvoittaa Lauri Tarastin ryhmän raportin pohjalta.

Myös muutoksen tekemisen tavan täytyy muuttua. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kannattaa yhteiskuntaa rohkeasti uudistavia kokeiluja sekä kokeilukulttuurin vahvistamista. Poliitiikkakokeilut tulee vakiinnuttaa osaksi muutosten tekemistä. Tarvitaan kokeilualueita, joilla uusia innovaatioita voidaan testata kevyemmällä lupaprosesseilla. Tulevalla hallituskaudella tulee luoda lainsäädännölliset edellytykset kokeilujen toteuttamiseen sekä avata palvelujen kehittämistä kansalaisille, sillä he ovat palvelutarpeidensa parhaita asiantuntijoita.

Lisätään avoimuutta ja kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa omaa elämäänsä koskeviin asioihin digitalisaation kautta.

Suomeen tarvitaan enemmän kokeilukulttuuria, vähemmän sääntelyä, lisää avoimuutta, luottamusta ja sellainen säädösympäristö, jossa uuden luominen ja markkinoille tuominen on nykyistä helpompaa. Suomi ei käänne kurssiaan, ellemmme tee rohkeita uudistuksia - myös tekemisen tapaan. Yhteiskunnallisten muutosten aikaansaamiseksi on otettava käyttöön uusia tapoja toimia. Se tarkoittaa esimerkiksi ketterämpää päätöksentekoa, sääntelytaakan keventämistä, kokeiluja sekä digitalisaation hyödyntämistä.

Millä keinoin edistäisitte digitalisaatiota?

Digitalisaation hyödyntämisen tulisi olla hallituksen työskentelyä läpileikkaava strateginen teema. Digitalisaation edistämiseksi tulee laatia selkeät tavoitteet, joiden toteutumista seurataan jatkuvasti hallituskauten aikana. Tavoitteiden läpivienti edellyttää vahvaa muutosjohtamisen vastuujärjestelmää.

Tarvitaan sekä pitkäjänteistä strategista johtamista että ketterää ja nopeata yhteiskehittämistä ja kokeiluja. Keskittämällä varmistetaan käyttäjälähtöisyys, yhteensopivuus ja saavutettavuus. Hajauttamisella varmistetaan innovatiivisuus, sisällöllinen ammattitaito ja kehittämisen omistajuus.

Julkinen valta voi innovaatorahoituksella, innovatiivisilla hankinnoilla, standardoinneilla, avoimella datalla ja tietovarantojen paremmalla hyödyntämisellä sekä sääntelyä purkamalla ja ajantasaistamalla mahdollistaa suotuisan kilpailuympäristön digitaalisille liiketoimintakonsepteille.

Julkinen sektori suosii määrätietoisesti innovatiivisia ratkaisuja ja pyrkii poistamaan innovaatioiden markkinaesteitä. Innovatiivisten hankintojen osuus julkisista hankinnoista voidaan asettaa esim. 5 %:iin.

Perinteistä kotimaista teollisuutta tuetaan ”digisiirtymässä”. Erityishuomiota kiinnitetään palveluistumiseen, uuden lisäarvon luomiseen ja uusiin liiketoimintakonsepteihin. Myös yritysten kansainvälistymisvaiheeseen ja innovatiivisten ideoiden kaupallistamisvaiheeseen liittyvä julkisen vallan edistämistoimien kokonaisuus (tuet ja verotus) on arvioitava uudelleen. Suomen tekijänoikeusjärjestelmää kehitetään uusien teknologioiden ja sisältöjen hyödyntämistä mahdollistavaan suuntaan, ottaen huomioon tasapuolisesti sekä oikeudenomistajien, elinkeinoelämän että kuluttajien intressit.

Suomessa on panostettava voimakkaasti uusien palveluiden ja palvelualueiden kehittämiseen. Uudet laaja-alaiset kokeilualueet ovat elintärkeitä systeemisten muutosten aikaansaamiseksi etenkin sektoreilla, joilla julkishallinnolla on olennainen rooli markkinoiden toimivuudelle (esim. koulutus, terveydenhuolto, liikenne palveluna, yhdyskuntarakentaminen, teollinen internet, biotalous).

Edistetään suurten tietoaisteiden analysointiin perustuvien ratkaisujen tehokkaampaa hyödyntämistä. Luotettavalla ja helpolla sähköisellä tunnistautumISRatkaisulla on keskeinen merkitys palveluiden käytettävyydelle.

Julkisten palveluiden digitalisointia tulee jatkaa kansallisen palveluarkkitehtuurin hankkeen puitteissa. Julkiset palvelut rakennetaan käyttäjälähtöisesti muotoilemalla ja ensisijaisesti digitaalisesti, jotta kansantalouden kannalta tarpeellinen tuottavuusloikka onnistuu. Käyttäjälähtöisyys, avoin tieto ja my data -ajattelu muodostavat toimivan digitaalisen toimintaympäristön pohjan. Julkisissa palveluissa on sitouduttava siihen, että samaa tietoa kysytään ihmisiltä vain kerran.

11. Miten edistäisitte biotaloutta, kiertotaloutta, kestävää kehitystä ja suomalaisen ruoan tuotantoa?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa tehdä Suomesta puhtaiden ja kestävien ratkaisuiden edelläkävijän.

Suomessa on valtavat luonnonresurssit ja huipputaiteista puhtaiden teknologioiden ja ratkaisuiden saralla. Kestävien ratkaisuiden tarve kasvaa maailmalla ja edelläkävijä voittaa tulevaisuuden markkinoilla. Tämä kokonaisuus voi tarjota uuden työpaikan Suomessa yli 100 000 ihmiselle kymmenessä vuodessa.

Kestävä talouskasvu nojaa biotalouteen, kiertotalouteen ja cleantech-osaamiseemme. Suomen tulee olla edelläkävijä, sillä tarvitsemme uusia tapoja luoda kestävää kasvua. Keskeinen asia on fossiilisten raaka-aineiden korvaaminen uusiutuvilla raaka-aineilla. Kaikessa toiminnassa on otettava huomioon ympäristön kantokyky ja kestävä kehitys.

Puubiomassa on tärkein uusiutuva raaka-aineemme, jonka monipuolinen käyttö ja mahdollisimman korkean asteen jalostaminen ovat biotaloutemme ydin. Suomessa on toteutunut ja lähdessä liikkeelle mittavia uusiin teknologioihin perustuvia investointeja, jotka luovat tuhansia uusia työpaikkoja. Tämä kehitys on varmistettava.

Kotimaisen puun kestävää käyttöä voidaan kasvattaa tukemalla yritysmäistä ja aktiivista metsätalouden harjoittamista esimerkiksi edistämällä metsätilojen sukupolvenvaihdoksia sekä lisäämällä rahoitusta perustienpitoon ja alempaan tieverkkoon.

Suomen pitää lisätä energiaomavaraisuuttaan suosimalla uusiutuvia kotimaisia energialähteitä. Myös korkealuokkaisten biopolttoaineiden käyttöä pitää vauhdittaa tuontiöljyn käytön hillitsemiseksi. Isojen energiaratkaisujen ohella tarvitaan hajautettua energiantuotantoa.

Suomalaisella puhtaalla, turvallisella, terveellisellä sekä kestäväällä tavalla tuotetulla ruoalla on hyvä tulevaisuus, mutta ala on tällä hetkellä erittäin vaikeassa kannattavuustilanteessa. Suomalaisen ruoantuotannon ja elintarviketeollisuuden kannattavuus ja kilpailukyky on turvattava.

Suomen maatalouspolitiikka on osa EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa. Siksi EU-vaikuttamisen tulee olla aktiivista ja ennakoivaa. Suomen saama EU-rahoitus maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen on turvattava. Tätä rahoitusta voidaan täydentää nykyisen laajuisella kansallisella rahoituksella. EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa ja sen tukijärjestelmää on yksinkertaistettava, jotta maatalousyrittäjän aikaa vapautuu tuotannolliseen toimintaan ja hallinnon rajalliset resurssit käytetään tehokkaammin.

Maatalouden rakenne- ja tuottavuuskehitystä tulee edistää aktiivisella rakenne- ja veropolitiikalla sekä vahvistamalla aktiivituottajan asemaa. Maatalouden investointeja pitää edelleen tukea sekä kansallisesti että EU:n osarahoitteisilla investointiavustuksilla.

Suomalaisten elintarvikealan yritysten edellytyksiä elintarvikkeiden vientiin tulee vahvistaa ja Team Finlandin alla toimivaa elintarvikkeiden vientiohjelmaa pitää jatkaa ja kehittää.

Suomalaista ruokaa tuotetaan kestäväällä tavalla huolehtien ympäristöstä. Tässä keskeinen kysymys on ravinteiden kierrätys. Suomesta on tehtävä ravinnekierrätyksen mallimaa, maatalouden kannattavuutta vaarantamatta.

Suomesta on tehtävä kiertotalouden edelläkävijä. Kierrätysastetta on nostettava. Globaali väestönkasvu ja luonnonvarojen niukkeneminen tekevät kiertotalouteen siirtymisestä välttämätöntä.

Lainsäädännön, verotuksen sekä valistuksen tulee nykyistä enemmän ohjata kiertotalouteen, jättemäärien minimointiin, kierrätykseen sekä uusiokäyttöön. Meidän tulee edistää esimerkiksi jätteestä jalostettujen korkealaatuisten polttoaineiden käyttöönottoa tuotteina, joilla korvataan suoraan hiiltä tai öljyä.

Kasvava uusiutuvien luonnonvarojen käyttö ja hyödyntäminen edellyttää vastuuta ja huolenpitoa ympäristöstä. Ympäristönsuojelun korkea taso on turvattava ja ympäristökasvatusta vahvistettava.

Suomen tulee olla ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa aktiivinen kansainvälinen toimija. Suomi on sitoutunut usean kansainvälisen sopimuksen kautta luonnon ja ympäristön suojeluun. Sitoumusten mukaan mm. luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on pysäytettävä ja EU:n ilmasto- ja energiapaketin maakohtaiset tavoitteet ja Itämeren hyvä tila saavutettava.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa perustaa Porkkalan kansallispuiston Suomen 100-vuotisjuhlavuonna 2017.

12. Hyväksyttekö liitteessä kaksi olevan kansainvälistä ilmastopolitiikkaa koskevan kirjauksen hallitusohjelmaan?

Kokoomuksen eduskuntaryhmälle on tärkeää, että Suomi nousee edelläkävijäksi ilmastonmuutoksen torjunnassa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä hyväksyy esitetyn kirjauksen hallitusohjelman pohjaksi.

Suomen on toimittava omalta osaltaan kunnianhimoisen, kansainvälisen ja sitovan ilmastopimuksen aikaansaamiseksi. Euroopan tulee näyttää esimerkkiä, mutta ilman muiden maiden mukaan tuloa riski hallitsemattomasta ilmastonmuutoksesta ei poistu. Samalla maailmanlaajuisten cleantech-markkinoiden kasvu luo monia mahdollisuuksia suomalaiselle cleantech-osaamiselle, johon Suomen tulevaisuuden talouskasvu ja hyvinvointi osaltaan perustuvat.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että hallituksen tavoitteellisen työskentelyn edistämiseksi on tarkoituksenmukaista asettaa vaalikauden loppu takarajaksi vuoden 2020 ilmastotavoitteissa uusiutuvan energian ja päästöjen vähentämisen osalta.

EU:n 2030 ilmasto- ja energiapaketin jatkovalmistelussa Kokoomuksen eduskuntaryhmä painottaa kirjausehdotuksessa mainittuja elementtejä. Päästökaupan toimivuus on ehdoton edellytys päästöjen vähentämiseksi markkinaehtoisesti. Ei-päästökauppasektorilla erityisesti kustannustehokkuuden periaatteen toteutuminen on Suomen kannalta olennaista, samoin kuin korkean tason uusiutuvien liikennepolttoaineiden käytön edistäminen EU-tasolla.

Hallituksen tulee sitoutua välttämään teollisuudelle aiheutuvia lisäkustannuksia ja sääntelytaakkaa. Samalla kun Suomen on panostettava runsaasti jo valmiiksi vahvaan osaamis pohjaamme cleantechin ja biotalouden ratkaisujen saralla ja hyödynnettävä vihreän talouden kasvavia vientimahdollisuuksia, on myös pidettävä kiinni hyvinvointimme suurilta osin kattavan perusteollisuutemme kilpailukyvystä ja minimoitava hiilivuodon riski. Eurooppalaisella tai kansallisella tasolla asetettavilla lisävaatimuksilla ei pidä ajaa suomalaista teollisuutta ja työpaikkoja alhaisemman kustannustason ja minimaalisen ympäristösäätelyn maihin. Tämä edellyttää muun muassa päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensointia energiaintensiiviselle teollisuudelle.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että kirjauksessa olisi tärkeä tuoda esille Suomen sitoutuminen EU:n yhteiseen tavoitteeseen vähentää päästöjä vähintään 40 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tämä antaisi selkeän signaalin Suomen halusta toimia aktiivisesti ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja tukisi etenemistä kohti hiilineutraalia Suomea 2050 mennessä. Tämän tavoitteen saavuttaminen vaatii Suomelta toimenpiteitä, joihin Kokoomuksen eduskuntaryhmä on valmis.

13. Onko eduskuntaryhmällänne nykyiseen maahanmuuttopolitiikkaan tai sitä koskevaan lainsäädäntöön konkreettisia muutosvaatimuksia?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää perusteltuna edistää työperäistä maahanmuuttoa, koska työikäinen väestömme ei kasva. Työperäisen maahanmuuton tarveharkinnasta tulee luopua, koska nykyinen ulkomaalaislain mukainen työntekijän oleskelulupajärjestelmä on yrittäjien ja työntekijöiden kannalta kankea ja byrokraattinen.

Koulutusviennin edistämiseksi tulee ottaa käyttöön EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille lukukausimaksut ja stipendijärjestelmä. Valmistuttuaan Suomeen töihin jäävät opiskelijat voivat vähentää maksamansa lukukausimaksut verovähennyksenä viiden vuoden kuluessa. Suomessa tulee lisätä mahdollisuuksia käydä koulua ja opiskella englannin kielellä.

Perheen kokoajalle tulee asettaa kohtuullinen toimeentuloedellytys Euroopan unionin perheen yhdistämisdirektiivin puitteissa. Viranomaisten välistä tiedonkulkua tulee parantaa toimeentulotukea myöntävien viranomaisten ja maahanmuuttoviranomaisten välillä niissä tapauksissa, joissa oleskeluoikeus maassamme edellyttää sitä, ettei asianomainen turvaudu toistuvasti toimeentulotukeen.

Ulkomaalaislakia tulee muuttaa siten, että törkeisiin rikoksiin syyllistynyt, rikoksen uusija tai yleiselle järjestykselle vaarallinen henkilö voidaan poistaa maasta heti hallinto-oikeuden tätä koskevan päätöksen jälkeen, ellei korkein hallinto-oikeus erikseen kiellä täytäntöönpanoa. Kriminalisoidaan konfliktialueelle taisteluun osallistumistarkoituksessa matkustaminen.

14. Oletteko sitoutuneita strategiseen hallitusohjelmaan ja sen edellyttämään hallitustyöskentelyn uudistamiseen?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on sitoutunut hallitusohjelman ja hallitustyöskentelyn uudistamiseen mm. valtion ohjausjärjestelmän kehittämishankkeen (ns. OHRA-hanke) suositusten pohjalta.

15. Oletteko valmiita osallistumaan Juha Sipilän kokoamaan enemmistöhallitukseen ja sitoutumaan toimimaan siinä koko vaalikauden? Onko eduskuntaryhmällänne ehdottomia hallitusratkaisuuksi vaikuttavia kynnyskysymyksiä hallituksen ohjelman tai hallituskokoonpanon osalta?

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on valmis osallistumaan Juha Sipilän kokoamaan enemmistöhallitukseen ja toimimaan siinä koko vaalikauden.

Kokoomuksen eduskuntaryhmälle on kynnyskysymys, että hallitus perustaa toimintansa yhteiseen ja realistiseen tilannearvioon lähivuosien ja pidemmän ajan talouskehityksestä. Hallituksen on luotava toimenpideohjelma, jolla julkisen talouden velkaantuminen pysäytetään ja julkisen talouden kestävyysvaje katetaan. Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa, että hallitus voi toimintasuunnitelmansa ja ensimmäiset päätökset tehtyään esittää keskipitkän aikavälin uskottavan talousennusteen, jossa kuntien ja valtion velkaantuminen suhteessa kokonaistuotantoon kääntyy laskuun. Haluamme, että tämä tapahtuu työllisyysastetta nostamalla ja menoja sopeuttamalla. Kokonaisveroaste ei saa nousta.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän kynnyskysymys hallitustyöskentelyyn osallistumiselle on hallituspuolueiden välinen saumaton luottamus.

Liitteet:

- Liite 1: Kokoomuksen säästölinjaus
- Liite 2: Kokoomuksen työlista